

Kuukkelin talon matka museoksi

Rieston erämaakylä Sodankylän pohjoisosassa peittyi talvella paksujen hankien alle. Jää ja lumi tekivät liikkumisen paljon helpommaksi kuin kesäkeleillä. Rieston kautta oli viitoitettu talvitie Pohjois-Norjaan, jonne tehtiin kauppamatkoja eri puolilta Lappia. Kesäisin puolestaan oltiin venekyytien varassa, sillä kylään ei rakennettu koskaan maantietä.

Kuukkelin talo toimi ennen sotia Rieston kylän kestikievarina. Sen pirtissä saivat kulkijat pientä maksua vastaan yösjän joko lattialla tai sängyssä. Keväisin tukkien uittoon tulleet miehet yöpyivät usein Kuukkelissa. Heille tarjottiin yleensä liharuokaa, erityisesti kuivaliha oli tukkilaisten herkkua.

Talon oli rakentanut vuonna 1906 Antti Kuukkeli, joka talonpidon lisäksi teki mielellään puusepän töitä. Kenties asuinrakennuksen ikkunoiden koristeelliset vuorilaudat ovat Antti-isännän tekemät. Selma-emäntä hoiti lapset, lehmät, lampaat ja kanat. Talossa tarvittiin kaksi hevosta, jotta kulkijoille voitiin tarvittaessa antaa kyyti seuraavaan kievariin.

Rieston kylän rakennukset säästyivät Lapin sodan tuhoilta. Sompion laajoja aapasoita alettiin kuitenkin 1950-luvulla suunnitella Kemijoen vesivoimalaitosten tarvitsemien vesivarastojen sijoituspaikaksi. Lokan tekoaltaan rakentaminen alkoi 1960-luvun puolivälissä, mutta jo vuosia aiemmin voimalaitosyhtiö osti sen veden alle jäävien tilojen maat.

Samaan aikaan Sodankylässä oli vireillä kotiseutumuseon perustaminen. Vuonna 1958 Sodankylä-Seura sai Kemijoki Oy:ltä luvan valita Rieston kylästä haluamansa tyhjäksi jääneen rakennuksen ja esineistöä. Seuraavan vuoden pääsiäisenä museoretkikunta päätyi valinnassaan Kuukkelin taloon. Sen seinähirret käytiin samana syksynä merkitsemässä ja purkamassa. Töihin lähteneen ryhmän matka oli täynnä vastoinkäymisiä. Maantietä pitkin ajettiin toistasataa kilometriä pimeässä, sumussa ja lumisateessa. Korvasesta oli tarkoitus jatkaa Luurojokea pitkin 20 kilometrin matka jokiveneillä, mutta toisen veneen moottori ei toiminut, joten ainoa mahdollisuus oli patikointi. Perille kuitenkin päästiin ja hirret varastoitiin kuljetusta odottamaan.

Hirret oli tarkoitus siirtää kirkonkylälle kesällä 1960, mutta hanke ei ottanut toteutuakseen. Loppusyksyllä uittoyhdistys tuli avuksi. Perillä Sodankylässä hirret kuitenkin jäätyivät veteen, ja ne piti irrottaa moottorisahalla jäistä ennen maalle nostamista ja varastoimista. Museon tonttiasia saatiin ratkaistua vuonna 1961, ja syksyllä voitiin viettää rakennuksen harjannostajaisia. Vuoden ahkeran rakentamisen ja muuraamisen jälkeen "unelmien talo" seisoi paikallaan ja otti vastaan ensimmäiset vieraansa itsenäisyyspäivän aattona 1962. Pirtin piisissä paloi tuli. Tunnelma oli korkealla kun uskomattomalta tuntunut haave Sodankylän museosta oli toteutunut.

Teksti: Päivi Rahikainen 2007

Sodankylän kotiseutumuseo
Lapin museoportaalii

